

Use of Infographics as a Functional Tool in Turkish Education

Soner GARİP¹ , Ali GÖÇER²

¹Ministry of Education, Turkish Language Teacher, Ankara, Turkey.

²Erciyes University, Faculty of Education, Department of Turkish Language Education, Kayseri, Turkey.

ABSTRACT

Infographics are materials that combine information and visuals to simplify and clarify complex content. They were first included as a text type in the Maarif Model-Turkish Course Curriculum (2024). By facilitating learning, making it more permanent, and engaging, they have become a preferred tool in the educational process. In this study, the Turkish Course Curriculum (2024) and the 5th Grade Turkish textbook were examined in terms of their inclusion of infographics. The aim of the study was to highlight the use of infographics, the advantages of using infographics in achieving the intended learning outcomes in Turkish education, their role in transferring values, literacy, and developing social-emotional learning skills. The research followed a qualitative research method, using a document analysis technique. Descriptive analysis was used in the analysis of the data collected. As a result of the study, it was found that students are encouraged to use and create infographics, and that infographics are utilized to achieve learning outcomes related to speaking and writing skills. It was also determined that studies aimed at the transmission of values such as healthy living, hygiene, privacy, and responsibility were included, as well as activities to develop information literacy, digital literacy, visual literacy, cultural literacy, and data literacy skills. Based on the results of the research, suggestions were made to teachers (safe internet use, supporting visual reading skills, etc.).

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 21.03.2025

Received in revised form: 21.05.2025

Accepted: 25.05.2025

Available online: 03.07.2025

Article Type: Research article

Keywords: Infographic, information visual, education model, Turkish course curriculum, Turkish textbook.

© 2025 JMSE. All rights reserved

1. Introduction

Infographics are defined as "a visual representation of data or ideas that attempts to convey complex information to a target audience in a manner that is quickly consumable and easily understandable" (Smiciklas, 2012). Infographics combine artistic values with numerical data to provide clarity and comprehensibility (Lester, 1995); they organize and appropriately depict information (Denli, 2016); and consist of various components such as images, graphs, charts, and text that present data in a specific flow and context (Yıldırım et al., 2014). The definitions emphasize the clarity, visual appeal, and structured presentation of information in infographics. Accordingly, an infographic can be defined as a tool that combines information with visuals to present it in an organized and understandable manner.

The visualization of information can enhance learning (Smiciklas, 2012). Infographics are visual materials that can be used both in print and digital formats. The use of visuals in the teaching and

¹ Corresponding author's address: Akyurt District Directorate of National Education, Ankara
Telephone: 0506 770 48 16
e-mail: sonergarip38@gmail.com

learning processes benefits students by making learning more permanent, easier to understand, and more engaging. This has created a foundation for the use of infographics as a teaching tool. Infographics have been seen as a visual aid in supporting learning through content delivery, explanation, and demonstration of examples. In this regard, infographics have been regarded as a powerful instructional tool (Vanichvasin, 2013). Çaka (2018) emphasizes the importance of using infographics in supporting learning and creating an effective learning environment.

In the 2024 published *Education Model-Turkish Language Curriculum*, infographics, referred to as "information visuals," have been included for the first time as a text type. Infographics, which are featured across all levels of middle school, have also become one of the text types to be included in production workshop activities. In these activities, students are asked to conduct research on the topics and learning outcomes taught in the relevant theme and to create infographics based on the information gathered during their research. Additionally, in differentiation/enrichment activities, which promote inclusive education by ensuring individuality and flexibility, and in the multi-modal design task defined as one of the complementary assessment tasks, students are expected to create infographics.

2. Method

In this study, the document analysis technique is preferred within the framework of qualitative research methodology. Bowen (2009) defines this technique, which involves the evaluation of printed or digital materials, as a systematic process and emphasizes that it is low-cost and effective. The reason for using the document analysis design in this study is to examine the use of infographics in the *Turkish Language Curriculum (2024)* and the *Ministry of National Education (MEB) Publications - Fifth Grade Turkish Textbook (2024)*, as well as the advantages provided by infographic use in achieving the intended learning outcomes in mother tongue education, its role in value transmission, literacy, and the development of social-emotional learning skills.

3. Findings

According to the *Education Model-Turkish Language Curriculum (2024)*, production workshop practices are carried out with the aim of transforming the work conducted in Turkish lessons into tangible products. These activities, planned to be carried out at all levels of middle school, are focused on developing speaking and writing skills appropriate to the grade level. One of the text types to be used in the production workshop activities, which will be organized in accordance with the topic and theme being taught, is infographics.

In the first theme of the fifth grade, *World of Games*, students are asked to prepare infographics using digital tools in the production workshop activity related to the teaching and learning experiences. The goal of these activities is to enhance students' digital literacy (OB2) skills and their creativity tendencies (E3.3) through projects aimed at creating content using multimedia.

The 5th grade Turkish textbook consists of two booklets: the first and second. Activities related to infographics begin in the first booklet, with production workshop activities planned at the end of the first theme. In the writing skills activity, students are asked to create infographics on traditional children's games, while in the speaking skills activity, they are asked to prepare a presentation that includes the process of creating an infographic.

4. Discussion and Conclusion

This study examines the inclusion of infographics in the *Education Model-Turkish Language Curriculum (2024)* and the Ministry of National Education (MEB) Publications fifth-grade Turkish textbook (2024), and seeks to answer the question, "What are the functions of using infographics in Turkish language teaching (in terms of learning outcomes, value transmission, literacy, and social-emotional learning skills)?" The study emphasizes the importance of students using and creating infographics. It has been determined that infographics are utilized in achieving learning outcomes related to speaking and

writing skills, in value transmission, and in the development of literacy and social-emotional learning skills.

Students believe that infographics are more effective among visual materials and contribute to creating a perception of easier learning (Yıldırım et al., 2014). In this context, the use of infographics in the teaching and learning process provides several advantages to students. Studies have shown that infographics enrich students' learning by fostering interdisciplinary connections (Sudakov et al., 2016); have a positive impact on increasing academic success in social studies (Yıldırım & Perdahçı, 2019); enhance conceptual understanding in science subjects (Boyacı & Ekici, 2020); improve achievement in mathematics (Singh & Jain, 2017); and enhance visual and verbal learning levels in geography (Çiftçi, 2016). Based on this, it can be inferred that the use of infographics in Turkish language lessons, which have a central role in the curriculum, will benefit students. In this respect, both the curriculum and the textbook play a supportive role.

In conclusion, the use of infographics in the process of teaching and learning Turkish facilitates learning and plays a significant role in the development of students' speaking and writing skills, thereby contributing to the achievement of the intended outcomes in language education.

İşlevsel Bir Araç Olarak İnfografiklerin Türkçe Eğitiminde Kullanılması

Soner GARİP¹, Ali GÖÇER²

¹ Milli Eğitim Bakanlığı, Türkçe Öğretmeni, Ankara, Türkiye.

² Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Kayseri, Türkiye.

ÖZ

İnfografikler, bilgi ile görseli birleştirerek karmaşık bilgileri basit ve anlaşılır hâle getiren materyallerdir. İlk kez Maarif Model-Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2024) metin türü olarak yer almıştır. Öğrenmeyi kolaylaştırarak kalıcı hâle getirmesi ve ilgi çekici olması eğitim öğretim sürecinde tercih edilmesini sağlamıştır. Bu çalışmada Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024) ve 5. Sınıf Türkçe ders kitabı infografiklere yer verilmesi bakımından incelenmiştir. Yapılan çalışmayla infografik kullanımı, infografik kullanımının Türkçe eğitiminde hedeflenen öğrenme çıktılarının gerçekleştirilmesinde sağladığı avantajları, değer aktarımı, okuryazarlık ve sosyal duygusal öğrenme becerileri kazandırmadaki rolünü ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi çerçevesinde doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analize başvurulmuştur. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin infografik kullanmasına ve hazırlamasına önem verildiği; konuşma ve yazma becerisine yönelik öğrenme çıktılarının kazandırılmasında infografiklerden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Sağlıklı yaşam, temizlik, mahremiyet ve sorumluluk gibi değerlerin aktarımına; bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, görsel okuryazarlık, kültür okuryazarlığı ve veri okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara yer verildiği saptanmıştır. Araştırmanın sonuçlarından hareketle öğretmenlere (güvenli internet kullanımı, görsel okuma becerisinin desteklenmesi vb.) önerilerde bulunulmuştur.

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:

Alındı: 21.03.2025

Düzeltilmiş hali alındı: 21.05.2025

Kabul edildi: 25.05.2025

Çevrimiçi yayınlandı: 03.07.2025

Makale Türü: Araştırma makalesi

Anahtar Kelimeler: İnfografik, bilgi görseli, Maarif model, Türkçe dersi öğretim programı, Türkçe ders kitabı.

© 2025 JMSE. Tüm hakları saklıdır

1. Giriş

Teknolojik gelişmeler, bireylerin zamandan ve mekândan bağımsız bir şekilde bilgiye rahatça ulaşabilmesini sağlamıştır. Bilgisayarın yanı sıra internet kullanımının da yaygınlaşması ile tablet ve telefonların da ulaşılabilir olması bireylerin farklı kaynaklardan bilgiye erişimini kolaylaştırmıştır. Bu durum her türlü bilgiye hızlıca erişebilen kullanıcılar için karmaşık bilgilerin basit ve anlaşılır hâle getirilmesini gerekli kılmıştır. Böylece bilginin hızlı ve etkili sunumuna olanak tanıyan infografiklerin kullanımı önemli ve gerekli hâle gelmiştir.

İnfografik, karmaşık bilgileri hızlı bir şekilde tüketilebilecek ve kolayca anlaşılabilir bir şekilde bir hedef kitleye iletmeye çalışan bir veri veya fikir görselleştirmesi olarak tanımlanır (Smiciklas, 2012). İnfografikler, sanatsal değerleri sayısal verilerle birleştirerek netliği ve anlaşılabilirliği sağlayan (Lester, 1995); bilgiyi örgütleyip uygun şekilde betimleyen (Denli, 2016); verileri belirli bir akışta ve bağlamda ortaya koyan resim, grafik, çizelge ile metin gibi çeşitli bileşenlerden oluşan materyallerdir (Yıldırım vd., 2014). Tanımlarda infografiklerin anlaşılabilirliği, görselliği, bilgileri düzenleyerek net bir şekilde sunması ön plana çıkmaktadır. Buna göre infografik için bilgiyi görsel ile birleştirerek düzenli ve anlaşılır bir şekilde sunmayı sağlayan araçlar tanımlaması yapılabilir.

İnfografikler kullanım amacına bağlı olarak farklı şekilde oluşturulmaktadır. Bu bağlamda Lankow, Ritchie ve Crooks (2012, s. 30) infografiklerin ilgi çekme, kavrama ve hatırlama olmak üzere üç temel unsuru olduğunu belirtmektedir. Bunlar hedef kitlenin ilgisini çekme (ilgi çekme), bilgilerin net bir şekilde sunulması anlaşılabilirliğin sağlanması (kavrama) ve akılda kalıcı bilgilerin verilmesi (hatırlama) olarak ifade edilmektedir. Eremia (2016, s. 1) infografiklerin neden kullanılmasını gerektiğini şöyle sıralamaktadır:

- Bir mesaj iletmek

- Çok sayıda veriyi anlamlı bir şekilde sunmak
- Okuyucu için gizli bilgileri ortaya çıkarmak
- Verileri farklı ayrıntı seviyesinde göstermek
- Neden-sonuç ilişkisi içerisinde verileri analiz etmek

Etkili bir infografik tasarımı giriş, temel mesaj ve sonuç olmak üzere üç parçadan oluşmaktadır. Giriş bölümü infografiği okuyucuyla tanıştıran başlık ve kısa bir metnin birleşimi olup okuyucuya temel bilgileri sunarak infografik hakkında fikir vermektedir. Temel mesaj, infografiğin hazırlanma gerekçesi olup görsellerle desteklenerek bilgilerin sunulduğu böylece okuyucunun infografik ile verilmek istenen mesajı hatırlamasını sağlandığı bölümdür. Sonuç ise verilen bilgilerin özeti niteliğinde olup infografiğin devamlılığını sağlamak amacıyla okuyucuya çeşitli web sitelerinin ziyareti vb. öneriler sunulduğu yerdir (Krum, 2013).

İnfografikler, anlaşılması güç ve uzun bilgileri öz bir şekilde yapılandırarak hatırlanabilir hâle getirmektedir (Yıldırım ve Perdahçı, 2019). Bu sayede aktarılması hedeflenen konulara ait yoğun ve karmaşık bilgileri yalın bir şekilde ve bir düzen içerisinde sunarak anlamayı ve öğrenmeyi sağlamaktadır (Nuhoğlu-Kibar ve Akkoyunlu, 2015). Ayrıca tasarımı ve içeriği her yaştan ve seviyeden bireyler için kolay bir şekilde düzenlenebilmekte (Yavuz, 2020) ve farklı öğretimsel amaçlara hizmet edecek biçimde oluşturulabilmektedir (Meeusah ve Tangkijviwat, 2013). Bu durum infografiklerin giderek artan bir yoğunlukla kullanımını sağlamıştır (Schroder, 2004).

Bilgilerin görselleştirilmesi öğrenmeyi iyileştirebilmektedir (Smiciklas, 2012). İnfografikler hem basılı hem de dijital olarak kullanılabilen görsel materyallerdir. Görsellerin öğrenme öğretme sürecinde kullanılması öğrenmeyi kalıcı hâle getirmesi, kolay anlaşılması ve çekici olması bakımından öğrencilere faydalar sağlamaktadır. Bu durum infografiklerin öğretme aracı olarak kullanımına zemin oluşturmuştur. İçeriğin verilmesi ve açıklanması, örnek gösterimi ile öğrenmelerin desteklenmesi çalışmalarında infografikler görsel bir yardımcı olarak görülmüştür. Bu yönleriyle infografikler güçlü bir öğretim aracı olarak kabul edilmiştir (Vanichvasin, 2013). Çaka (2018) öğrenmelerin desteklenmesinde ve etkili bir öğrenme çevresinin oluşturulmasında infografik kullanımının önemli olduğunu vurgulamaktadır. MacQuarrie (2012) eğitimde infografik kullanımının öğrencilerin derse katılımını teşvik edeceğini ve görselliği sayesinde konuların daha iyi kavranmasını sağlayacağını ifade ederek şu çalışmaların yapılabileceğini belirtmektedir:

- İlginç bir infografik kullanarak öğrencilerin infografik ile ilgili sorulara yanıt vermesi ve tahminde bulunması sağlanarak sınıfta tartışma başlatılabilir.
- Yeni bir konuya başlandığında genel bir bakış açısı kazandırmak amacıyla eğlenceli infografikler kullanılabilir.
- Araştırma çalışmalarında infografiklere yer verilebilir. Öğrencilerden infografikte yer alan kaynaklara dikkat ederek yeni bir çalışmaya başlamak için hareket noktası belirleme fırsatı verilebilir.
- İstatistiksel verilerin yorumlanmasında ve grafiklerin okunmasında infografiklerden yararlanılabilir.

2024 yılında yayımlanan Maarif Model-Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda bilgi görseli olarak adlandırılan infografikler ilk kez metin türü olarak yer almıştır. Ortaokulun tüm kademelerinde yer verilen infografikler aynı zamanda üretim atölyesi etkinliklerinde yer verilecek metin türlerinden biri olmuştur. Öğrencilerden üretim atölyesi çalışmalarında ilgili temada öğrenilen konu ve öğrenme çıktılarına yönelik araştırma yapmaları ve ulaştıkları bilgilere yönelik infografik hazırlamaları istenmektedir. Ayrıca bireyselliği ve esnekliği sağlayarak kapsayıcı eğitime zemin hazırlayan farklılaştırma/zenginleştirme çalışmalarında ve tamamlayıcı değerlendirme görevlerinden biri olarak belirlenen çoklu ortam tasarımında öğrencilerden infografikler hazırlaması beklenmektedir. Görülüyor ki program öğrencilerin infografik kullanmasına ve hazırlanmasına önem vermektedir.

Bu çalışmada kademeli olarak uygulamaya konulan Maarif Model-Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024) ve bu program doğrultusunda hazırlanan MEB Yayınları Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı

(2024_{a,b}) infografiklere yer verilmesi bakımından incelenmiştir. Yapılan çalışmayla infografik kullanımı, infografik kullanımının ana dili eğitiminde hedeflenen öğrenme çıktılarının gerçekleştirilmesinde sağladığı avantajları, değer aktarımı, okuryazarlık ve sosyal duygusal öğrenme becerileri kazandırmadaki rolünü ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu bağlamda çalışmada *“Türkçe Öğretiminde İnfografik Kullanımının (öğrenme çıktısı, değer aktarımı, okuryazarlık ve sosyal duygusal öğrenme becerileri çerçevesinde) İşlevleri Nelerdir?”* sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmanın öğrenme öğretme sürecinde infografiklere yer vermek isteyen öğretmenlere ve konuyla ilgili araştırmacılara fikir vermesi düşünülmektedir.

2. Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde doküman inceleme tekniği tercih edilmiştir. Bowen (2009) basılı veya dijital materyallerin değerlendirildiği sistematik bir süreç olarak tanımladığı tekniğin az masraflı ve etkili olduğunu belirtmektedir. Çalışmada doküman inceleme deseninin kullanılmasının sebebi Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024) ile MEB Yayınları-Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nın (2024) infografik kullanımı, infografik kullanımının ana dili eğitiminde hedeflenen öğrenme çıktılarının gerçekleştirilmesinde sağladığı avantajlar, değer aktarımı, okuryazarlık ve sosyal duygusal öğrenme becerileri kazandırmadaki rolü bakımından incelenmek istenmesidir.

2.1. Çalışma Materyali

Bu araştırmada çalışma materyali olarak Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024) ile MEB Yayınları-Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı (2024) incelenmiştir. İki cilt hâlinde (birinci ve ikinci kitap) basılan Türkçe ders kitabının editörlüğünü Yusuf Uyar, Yavuz İsmail Öztürk, Bilal Şimşek ve Gülbike Yıldırım üstlenmiştir. Oyun Dünyası, Atatürk'ü Tanımak ve Duygularımı Tanıyorum temalarını içeren birinci kitap 192 sayfadan; Geleneklerimiz, İletişim ve Sosyal İlişkiler ile Sağlıklı Yaşıyorum temalarından oluşan ikinci kitap ise 160 sayfadan oluşmaktadır. Her temada yazma ve konuşma becerilerine yönelik üretim zamanı ile tema sonu ölçme-değerlendirme çalışmalarını içeren kontrol noktası adı verilen bölümlere yer verilmiştir.

2.2. Verilerin Analizi

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi veri toplama araçlarından doküman analizi kullanılmıştır. “Doküman analizi, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 217). Belirlenen dokümanlar, nitel araştırma yöntemi veri analizi türlerinden betimsel analiz tercih edilerek incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013) betimsel analizde elde edilen verilerin önceden belirlenen temalara uygun olarak özetlendiğini ve yorumlandığını belirtmektedir. Bu sayede okuyucular verileri düzenli bir şekilde görebilmektedir. Çalışma kapsamında Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024) ile MEB Yayınları-Beşinci Sınıf Türkçe Ders Kitabı (2024) infografik kullanımı, infografik çalışmaları ve infografikler yoluyla ulaşılması hedeflenen öğrenme çıktıları incelenerek bulgular ortaya konulmuştur.

2.3. Geçerlik ve Güvenirlik

Bu çalışmada, geçerlik ve güvenirlikle ilgili hususlara araştırma süresince dikkat edilmiştir. Merriam (2013) geçerlik ve güvenirliğin araştırma sürecinde önemli kaygılar olduğunu belirtmektedir. Araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulmasında detaylı bir alan yazın taraması yapılarak ulusal ve uluslararası çok sayıda makale, tez, bildiri ve kitap incelenmiştir.

Sak vd. (2021) doküman incelemesi yoluyla gerçekleştirilen çalışmalarda geçerliği ve güvenirliği artırmak amacıyla elde edilen verilerin diğer çalışmalarla doğrulamak gerektiğini ifade etmektedir. Bu bakımdan çalışmada elde edilen veriler diğer çalışmalarla karşılaştırılarak sonuç, tartışma ve öneriler başlığı altında sunulmuştur. Çalışmada elde edilen veriler için Türkçe eğitimi alanında uzman kişilerin görüşlerine başvurulmuştur. Veriler bulgular bölümünde yorum yapılmadan sunulmuş ayrıca çalışmada dokümanlar yoluyla elde edilen veriler bir aylık sürecin sonunda yeniden

incelenerek verilerin karşılaştırılması yapılmış böylece araştırmanın dış geçerliliğinin artırılması amaçlanmıştır.

3. Bulgular

3.1. Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024) Çerçevesinde İnfografik

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2024) bilgi görseli olarak isimlendirilen infografikler bilgilendirici metin türleri arasında bulunmakta ve ortaokulun tüm kademelerinde yer almaktadır. İnfografikler ile ilgili bulgular şunlardır:

Maarif Model-Türkçe Dersi Öğretim Programı'na (2024) göre Türkçe dersinde gerçekleştirilen çalışmaların ürüne dönüştürülmesini amaçlayan üretim atölyesi uygulamaları yapılmaktadır. Ortaokulun tüm kademelerinde sınıf seviyelerine uygun olarak gerçekleştirilmesi planlanan çalışmalar konuşma ve yazma becerilerine yöneliktir. İşlenen konu ve temaya uygun gerçekleştirilecek üretim atölyesi etkinliklerinde kullanılacak metin türlerinden biri de infografikler olarak belirlenmiştir.

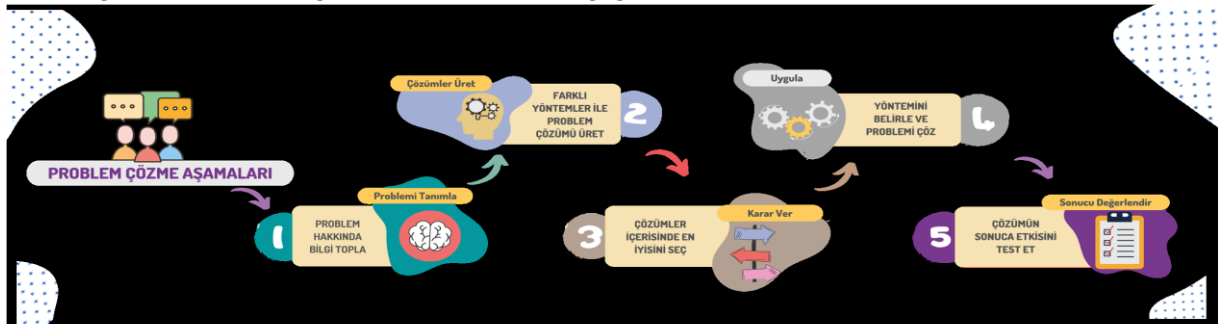
Beşinci sınıf birinci tema *Oyun Dünyası'nda* öğrenme öğretme yaşantılarına yönelik üretim atölyesi çalışmasında öğrencilerden temada işledikleri konu ve öğrenme çıktılarına yönelik dijital araçları kullanarak infografik hazırlamaları istenmektedir. Öğrencilerden çoklu ortam kullanarak içerik oluşturmayı amaçlayan çalışmalarla öğrencilerin dijital okuryazarlık (OB2) becerisi ile yaratıcılık eğiliminin (E3.3) geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Beşinci sınıf beşinci tema *Geleneklerimizde* farklılaştırma çalışmalarında zenginleştirme faaliyeti olarak öğrencilerden infografik araştırması beklenmektedir. Programda yer alan yönerge (2024, s. 107) şöyledir: "Kaybolan geleneklerin kaybolma sebeplerinin araştırılması ve araştırma sonuçlarının "Nerede O Eski Bayramlar?" başlığıyla bir bilgi görseli hâline getirilip sınıfta paylaşılması istenir." Yapılacak çalışma ile öğrencilerin okuryazarlık, millî ve manevî değerlerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Beşinci sınıf altıncı tema *Sağlıklı Yaşıyorumda* benzer şekilde farklılaştırma çalışmalarında zenginleştirme faaliyeti olarak öğrencilerden infografik araştırması beklenmektedir. Programda (2024, s. 118) öğrencilerden beslenme, spor ve insan sağlığı arasındaki ilişkilere yönelik bilgi görseli hazırlayarak uygun dijital ortamlarda sunması istenmektedir.

Yedinci sınıf beşinci tema *Okuma Kültüründe* farklılaştırma çalışmalarında zenginleştirme faaliyeti olarak öğrencilerden Türk edebiyatındaki yazar veya şairlerden birisinin yaşamına ilişkin dijital araçlar kullanarak infografik hazırlamaları ardından basılı veya dijital ortamlarda sunmaları beklenmektedir.

Çoklu ortam tasarımı, programda tamamlayıcı değerlendirme görev biçimlerinden biri olarak yer almaktadır. Çoklu ortam metinlerinden biri de infografiktir. Programda, bu bölümde (2024, s. 258) aşağıda yer verilen örnek (Görsel 1.) şu yönergeyle yer almaktadır: "Sorun çözme aşamalarına yönelik dilsel ve görsel çoklu ortam öğelerini kullanarak bir bilgi görseli oluşturun."

Görsel 1. Problem çözme aşamaları [1] Problem hakkında bilgi toplama (Problemi tanımla) [2] Farklı yöntemler ile problem çözümü üret (Çözümler üret)[3] Çözümler içerisinde en iyisini seç (Karar ver)[4] Yöntemini belirle ve problemi çöz (Uygula) [5] Çözümün sonucunu test et (Sonucu değerlendir)

3.2. Türkçe Ders Kitabı Çerçevesinde İnfografik

5. sınıf Türkçe ders kitabı, birinci ve ikinci kitap olmak üzere iki fasikülden oluşmaktadır. İnfografiklere yönelik çalışmalar birinci kitapta, ilk temanın sonunda yapılacak üretim atölyesi çalışmaları ile başlamaktadır. Yazma beceresine yönelik gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerden geleneksel çocuk oyunları ve bu oyunlara yönelik infografik oluşturmaları; konuşma becerisine yönelik gerçekleştirilen çalışmada ise infografik hazırlama sürecini içeren bir sunum yapmaları istenmektedir. İlgili çalışmalara yönelik verilen yönergeler şunlardır:

- > Genel ağda güvenilir kaynaklardan bilgi görselinin ne olduğuna dair bir araştırma yapınız. Bilgi görseli örneklerini inceleyiniz.
- > Dijital ortamları kullanırken kişisel bilgilerinizin başkalarının eline geçmemesi konusunda hassas davranınız.
- > Tema boyunca adları anılan çocuk oyunları ve özelliklerini belirleyiniz.
- > Belirlediğiniz oyunların hepsi ya da bazıları için görseller bulunuz.
- > İncelediğiniz bilgi görsellerini model olarak bilgisayar ortamında bilgi ve görselleri uygun şekilde bir araya getirip kendi tasarınızı yapınız. Tasarım sırasında büyüklerinizden destek alınız.
- > Tasarımda kullandığınız bilgi ve görsellerin kaynaklarına çalışmanızda yer veriniz.
- > Çalışmanızı yaparken yazım kuralları ve noktalama işaretlerine dikkat ediniz.
- > Tasarladığınız bilgi görselinin baskısını alabilir ya da bilgi görselini dijital olarak kaydedebilirsiniz.
- > Atölye çalışmanızı öğretmeninizin verdiği sürede tamamlamaya özen gösteriniz.

Görsel 2. Yazma becerisine yönelik gerçekleştirilecek çalışmanın yönergesi

- > Sunumunuza selam ve hitap cümleleriyle başlayınız.
- > Yaptığınız çalışma sırasındaki deneyimlerinize birlikte çalışmanızın içeriğiyle ilgili bilgilendirme yapınız.
- > Arkadaşlarınızın soru sormasına olanak tanıyınız.
- > Temanın anahtar kelimelerini, yeni öğrendiğiniz kelime ve kelime gruplarını kullanmaya özen gösteriniz.
- > Sesinizi tüm arkadaşlarınızın işiteceği biçimde ayarlayınız.
- > Konuşmanızla beden dilinizin uygun olmasına dikkat ediniz.

Görsel 3. Konuşma becerisine yönelik gerçekleştirilecek çalışmanın yönergesi

Öğrencilerde gerçekleştirilen üretim atölyesi çalışmalarıyla yazma becerisine yönelik yazma sürecini yönetebilme, yazısında içerik ve yapıya yönelik seçimlerini yönetebilme, yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde ön bilgilerinden yararlanabilme, yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme, yazım kuralları ve noktalama işaretlerini uygulayabilme ve yazma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme öğrenme çıktıları kazanmaları amaçlanmıştır. Konuşma becerisine ilişkin ise konuşma sürecini yönetebilme, konuşmasında amaç ve içeriğe yönelik seçimlerini yönetebilme, konuşmasında ön bilgilerinden yararlanabilme, konuşmasında sesini uygun şekilde kullanabilme, konuşmasını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme, konuşma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme öğrenme çıktılarının edinilmesi hedeflenmiştir.

Gerçekleştirilecek infografik hazırlama çalışmasıyla öğrencilerin kendini tanıma (öz farkındalık becerisi), kendini düzenleme (öz düzenleme becerisi), kendini uyarlama (öz yansıtma), iletişim, iş birliği, esneklik yönünden sosyal duygusal öğrenme becerilerinin ve bilgi okuryazarlığı, dijital

okuryazarlık, görsel okuryazarlık, kültür okuryazarlığı, veri okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi ile öğrencilere mahremiyet ve sorumluluk gibi değerlerin aktarımı da amaçlanmıştır.

Türkçe ders kitabının ikinci cildinde, altıncı tema *Sağlıklı Yaşıyorumda* infografik kullanımını içeren bir etkinlik çalışması (s. 146) yer almaktadır. Öğrencilerin aşağıdaki görseli (görsel 4) incelemesi istenmiş ardından verilen karekodu okutarak ulaşılan bilgi görselindeki (görsel 5) aşamaları uygulayarak ellerini yıkamaları istenmiştir.

Görsel 4. Ellerimizi nasıl yıkamalıyız-1

Görsel 5. Ellerimizi nasıl yıkamalıyız-2

Öğrencilere verilen görsel ile karekodun okutulmasıyla ulaşılan infografik arasında tek farkın yazılı bilgileri içermesi olduğu görülmektedir. Öğrencilere infografiği inceledikten sonra şu soru yöneltilmiştir: “Yazı ve görseller bilgi görselinde birbirini nasıl tamamlamıştır? Görsellere yazının eklenmesi el yıkama uygulamanızda nasıl bir fark oluşturmuştur?” Yapılan bu çalışmayla öğrencilerde yorumunu sözlü olarak ifade edebilme, değerlendirmesini sözlü olarak ifade edebilme ve konuşma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendini uyarlayabilme öğrenme çıktıları; sağlıklı yaşam ve temizlik değerleri ile bilgi, dijital ve görsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Maarif Model-Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024) ile MEB Yayınları beşinci sınıf Türkçe ders kitabının (2024) infografiklere yer verilmesi bakımından incelendiği ve “Türkçe Öğretiminde Infografik Kullanımının (öğrenme çıktısı, değer aktarımı, okuryazarlık ve sosyal duygusal öğrenme becerileri çerçevesinde) İşlevleri Nelerdir?” sorusuna cevap aranan bu çalışmada öğrencilerin infografik kullanmasına ve

hazırlamasına önem verildiği; konuşma ve yazma becerisine yönelik öğrenme çıktılarının kazandırılmasında, değer aktarımında, okuryazarlık ve sosyal duygusal öğrenme becerilerin geliştirilmesinde infografiklerden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

İnfografikler görsel materyallerdir. Yapılan çalışmalar öğrenme öğretme sürecinde görsel materyallerin kullanılmasının öğrenmenin gerçekleşmesini kolaylaştırdığını (Seferoğlu, 2014); anlaşılabilirliği artırdığını (İşeri, 2003); kalıcılığı sağladığını (Uzuner vd., 2010); anlamlandırma sürecini hızlandırdığını (Karadağ, 2013) göstermektedir. Bu bakımdan öğrenme çıktılarının kazandırılması, değer aktarımı, okuryazarlık ve sosyal duygusal öğrenme becerilerinin geliştirilmesi sürecinde infografiklere yer vermek ana dili eğitiminde hedeflenen kazanımların edinilmesine zemin oluşturmaktadır. Bu bağlamda hem program hem de Türkçe ders kitabı bu amaca hizmet etmektedir.

Öğrenciler infografiklerin görsel materyaller içerisinde daha etkili olduğu düşünmekte ve kolay öğrenme algısı oluşturduğunu belirtmektedir (Yıldırım vd., 2014). Bu bağlamda öğrenme öğretme sürecinde infografiklerin kullanılması öğrencilere birtakım avantajlar sağlamaktadır. Yapılan çalışmalar öğrencilerin disiplinler arası ilişkiler kurarak öğrenmelerini zenginleştirdiğini (Sudakov vd., 2016); sosyal bilgiler dersinde akademik başarıyı artırmada olumlu etkisi olduğunu (Yıldırım & Perdahçı, 2019); fen bilimleri derslerinde kavramsal anlama düzeyini artırdığını (Boyacı ve Ekici, 2020); matematik derslerinde başarıyı yükselttiğini (Singh ve Jain, 2017); coğrafya derslerinde görsel ve sözel öğrenme düzeyini iyileştirdiğini (Çiftçi, 2016) göstermektedir. Görülüyor ki mihver ders niteliğinde olan Türkçe derslerinde infografiklerin kullanılması öğrencilere faydalar sağlamaktadır. Bu yönüyle hem program hem de ders kitabı destekleyici bir rol üstlenmektedir.

Alrwele (2017) çalışmasında infografiklerin öğrencilerin yaşam becerilerini ve duygusal gelişimlerini geliştirmede önemli bir potansiyel taşıdığına ulaşmıştır. Bununla birlikte infografikler öğrencilerin hoşuna gitmekte (Yıldırım vd., 2014) ve öğrenme motivasyonu artırmaktadır (Lyra vd., 2016; Al-Dairy ve Al-Rabaani, (2017; Yıldırım ve Perdahçı, 2019). Bu durum derse karşı ilgiyi artırmakta ve öğrencilerin sürece aktif katılımını sağlamaktadır. Bu bakımdan Türkçe derslerinde infografiklere yer vermek öğrencileri öğrenme öğretme sürecine dâhil ederek öğrencilerin motivasyonunu artıracaktır. Bu bağlamda Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2024) bilgilendirici metin türü olarak üretim atölyesi çalışmalarında kullanılacak türlerden biri olarak yer alan infografikler öğrencilerin konuşma ve yazma becerisine yönelik öğrenme çıktılarının edinilmesinde, değer aktarımında, okuryazarlık ve sosyal duygusal öğrenme becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol üstleneceği anlaşılmaktadır.

Değerler; bireylere nelerin önemli olduğunu, karşılaşılan durumlarda nasıl davranılması gerektiğini anlatan önemli kavramlardır (Topal, 2019). Topluma ait değerleri nesiller boyunca yaşatabilmek için millî, manevî ve ahlaki değerlerin bireylere kazandırılması gerekmektedir (Yıldız Mutlubas, 2021). Programda ve Türkçe ders kitabında öğrencilere infografikler aracılığıyla sağlıklı yaşam, temizlik, mahremiyet ve sorumluluk gibi değerlerin aktarımına yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Bu yönüyle program öğrencilere değer aktarmada infografiklerden yararlanmaktadır.

Okuryazarlık becerisi; öğrencilerin yeni bir şeyler öğrenebilmesini, zihinsel beceriler ile duygu ve düşüncelerini geliştirebilmesini sağlamaktadır (Aşıcı, 2009). Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2024) ve ders kitabında infografik kullanımıyla öğrencilerin bilgi okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, görsel okuryazarlık, kültür okuryazarlığı, veri okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ders kitabında yer alan etkinliklerde ve üretim atölyesi çalışmalarında da infografiklere yer verilerek bu amacın gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Sonuç olarak Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde infografiklerin kullanılması öğrenmeyi kolaylaştırarak öğrencilerin konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesinde böylece dil eğitiminde hedeflenen kazanımların edinilmesinde önemli işlevler taşımaktadır. Bu bağlamda araştırmanın sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunabilir:

- İnfografikler, ana dili eğitiminde hedeflenen kazanımları gerçekleştirmede destekleyici görsel materyallerdir. Bu bakımdan infografiklere konuşma ve yazma becerilerine yönelik

etkinliklerin yanı sıra görsel okuma çalışmalarında yer verilerek öğrencilerin tahmin etme, yorumlama ve analiz etme gibi becerilerin gelişimi desteklenmelidir.

- İnfografik hazırlama sürecinde dijital araçların kullanılması öğrencilerin bu alanda yeterli becerilere sahip olmasını gerektirmektedir. Bu bakımdan gerçekleştirilecek çalışmalarda bilişim teknolojileri öğretmenleriyle süreçte iş birliği yapılmalıdır.
- İnfografikler internet ortamında araştırıldığı için bilgi kaynaklarının güvenilirliği dikkat edilmesi gereken önemli bir husustur. Bu bakımdan öğrencilere araştırma sürecinde rehberlik yapılmalı, güvenli bilgiye/kaynağa erişim konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir.

5. Kaynaklar

- Alrwele, N. S. (2017). Effects of infographics on student achievement and students' perceptions of the impacts of infographics. *Journal of Education and Human Development*, 6(3), 104-117.
- Al-Dairy, H. M., & Al-Rabaani, A. H. (2017, December). *An analytical study of research orientations for infographies applications in education*. Paper presented at the 6th International Conference on Information and Communication Technology and Accessibility, Muscat, Oman.
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve Sosyal Bir Değer Olarak Okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/ORJ0902027>
- Boyacı, R. ve İnel Ekici D. (2020). Bilgi grafikleri ile zenginleştirilmiş fen öğrenme ortamlarının öğrencilerin kavramsal öğrenmelerine ve motivasyonlarına etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54, 200-232.
- Çaka, C. (2018). Farklı infografik tasarımlarının öğrenme çıktılarına bilişsel yüke ve motivasyona etkisi (Tez No: 515687) [Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Çifçi, T. (2016). Effects of infographics on students achievement and attitude towards geography lessons. *Journal of Education and Learning*, 5(1), 154-166.
- Denli, S. (2016). Görsel iletişimde infografik. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(42), 1475-1479.
- Eremia, N. (2016). Teaching with infographics. In: *Noi tendințe în predarea limbajelor de specialitate în contextul racordării învățământului : superior la cerințele pieții muncii*, Ed. 1, 12 martie 2016, Chișinău.
- İşeri, K. (2003). Türkçe ders kitaplarındaki metinler için çizilen resimlerin incelenmesi. *Cumhuriyetin 80. Yılında Türkçemiz*, 12, 1-8.
- Karadağ, Ö. (2013). Okuma kültürüne katkıları bakımından Türkçe ders kitaplarının resimlemeleri (İllüstrasyonları). *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(2), 84-93.
- Krum, R. (2013). *Cool Infographics: Effective Communication with Data Visualization and Design*. Wiley
- Lankow, J., Ritchie, J. ve Crooks, R. (2012). *İnfografikler: Görsel Hikâye Anlatımının Gücü*. Wiley
- Lester, Paul Martin (1995) *Visual Communication: images with messages*, Belmont. Wadsworth Publishing Company.
- Lyra, K. T., Isotani, S., Reis, R. C., Marques, L. B., Pedro, L. Z., Jaques, P. A., & Bitencourt, I. I. (2016, July). *Infographics or graphics+text: which material is best for robust learning?*. In 2016 IEEE 16th international conference on advanced learning technologies (ICALT) (pp. 366-370). IEEE.

- MacQuarrie, A. (2012, July). Infographics in Education. Think Tank. Retrieved from <https://www.learningliftoff.com/infographics-education/>
- MEB. (2024). *Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı (5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Meeusah, N. ve Tangkijviwat, U. (2013). Effect of data set and hue on a content understanding of infographic. *Thanyaburi: Blooming Color For Life*, 11(14), s. 272-275.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma – desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Nuhoğlu Kibar, P. & Akkoyunlu, B. (2018). Ortaokul düzeyinde öğrenme stratejisi olarak infografik oluşturma sürecinin eğitsel tasarım araştırması yöntemiyle modellenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 43(196), 97-123. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2018.7592>
- Nuhoğlu Kibar, P. ve Akkoyunlu, B. (2015). Eğitimde Bilgi Görselleştirme: Kavram Haritalarından İnfografiklere. B. Akkoyunlu, A. İşman & F. Odabaşı (Ed), *Eğitim Teknolojileri Okumaları*. (s. 271-287). TOJET - Sakarya Üniversitesi.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Schroeder, R. (2004). *Interactive Info Graphics in Europe--added value to online mass media: a preliminary survey*. *Journalism Studies*, 5(4), 563-570. <https://doi.org/10.1080/14616700412331296473>
- Seferoğlu, S. S. (2014). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Singh, N., ve Jain, N. (2017). Effects of infographic designing on image processing ability and achievement motivation of dyscalculic students. In *Proceedings of the International Conference for Young Researchers in Informatics, Mathematics and Engineering*. Kaunas, Lithuania.
- Smiciklas, M. (2012). *The Power of Infographics. Using Pictures to Communicate and Connect with Your Audiences*. Pearson Education Inc.
- Sudakov, I., Bellsky, T., Usenyuk, S. ve Polyakova, V. V. (2016). Infographics and mathematics: A mechanism for effective learning in the classroom. *Primus*, 26(2), 158-167. <https://doi.org/10.1080/10511970.2015.1072607>
- Topal, Y. (2019). Değerler eğitimi ve on kök değer. *Mavi Atlas*, 7(1), 245-254.
- Uyar, Y., Öztürk, İ. Y., Şimşek, B. ve Yıldırım, G. (2024). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu-Türkçe Ders Kitabı-5 (1. Kitap)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Uyar, Y., Öztürk, İ. Y., Şimşek, B. ve Yıldırım, G. (2024). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu-Türkçe Ders Kitabı-5 (2. Kitap)*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Uzuner, S. Aktaş, E. ve Albayrak, L. (2010). Türkçe 6, 7 ve 8. sınıf ders kitaplarının görseller (İllüstrasyonlar) açısından değerlendirilmesi. *Türk Bilimi ve Araştırmaları*, 15(20), 721-733.
- Vanichvasin, P. (2013). Enhancing the quality of learning through the use of infographics as visual communication tool and learning tool. In *Proceedings ICQA 2013 international conference on QA culture: Cooperation or competition* (p. 135).
- Yavuz, V. (2020). İlköğretimde Eğitim Materyali Olarak İnfografik Kullanımı. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(2), 749-766. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.658844>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (9. Baskı)*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S., Yıldırım, G., Çelik, E., ve Aydın, M. (2014). Bilgi grafiği (infografik) oluşturma sürecine yönelik öğrenci görüşleri. *Journal of Research in Education and Teaching*, 3(4), 247-255.

Yıldırım, Y. S. ve Perdahçı, Z. N. (2019). Eğitimde interaktif infografik kullanımının öğrenci başarı, Tutum Ve Motivasyonuna Etkisi. *Turkish Online Journal Of Design Art And Communication*, 9(3), 449-463.

Yıldız Mutlubaş, S. (2021). *Beşinci* sınıf matematik ders kitaplarındaki temsillerin öğretim programındaki kök değerler bağlamında incelenmesi (Tez No: 677890)[Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi-Denizli]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.